

'DRIE DAGEN, ARIE? FLAUWEKUL. LIET JE MAAR ECHT ZIEN WAT STOTTEREN IS'

Sprakeloos keek journalist Lydia van der Weide naar het nieuwe programma van Arie Boomsma, waarbij heftige stotteraars in drie dagen vrijwel vloeiend leren spreken. Niet van bewondering, maar van ongeloof. Ze schreef hem een brief.

Lieve Arie,

Ik wil je graag een sprookje vertellen. Er was eens een meisje met sproetjes en knaloranje haar. Een grote bril, ook dat nog. Op een dag kreeg ze een leesbeurt. Ze voelde zich plotse-ling zo onbeduidend dat ze geen woord meer kon zeggen. Alsof er een strakke band om haar hals werd getrokken. 'Uhm,' perste ze eruit. En: 'Eh.' Ze snapte er niets van, maar vanaf dat moment nam dat uhm en eh de regie van haar over. Ze wilde het niet, schaamde zich er vrese-lijk voor, lag er 's nachts van wakker. Maar de strakke band, het stottermonster, bepaalde haar leven. Duizenden trucjes verzong ze om hem te verbloemen. En ze ging in therapie, natuurlijk. Allerlei therapieën. Er was er zelfs een waarbij je in korte tijd vloeiend leerde praten. Dat was kicken. Dit zou ze altijd vasthouden, absoluut. Ze oefende en oefende. Ze oefende zich wezenloos. En toch, telkens opnieuw, dook hij weer op, het stottermonster. Ooit leek hij

een paar jaar overwonnen. Maar opeens was hij daar weer, en het meisje kroop terug in haar schulp. Tot ze – na jaren vechten, trainen, ademhalingsoefeningen doen, erover praten, erom huilen, schaamte loslaten – eindelijk vooruit bleef gaan. En toen ze besloot: weet je, stottermonster, laten we maar vrienden worden want ik moet het kennelijk met je doen, begon hij zich nog vaker koest te houden. Een proces van dertig jaar. 10.950 dagen. Minus schrikeldagen, natuurlijk.

Arie, een ander sprookje. Er was eens een BN'er, beroemd om zijn integere televisie. Op een dag besloot hij een realityprogramma te maken over stotteren. 25 minuten per afleve- ring. Hij koos speciaal jongeren uit die stikten in hun woorden, want hoe erger, hoe sensati- oneler. Kort toonde hij kijkers hun dagelijkse oorlog. Daarna zwaaide hij met een toverstafje en, simsalabim, de kandidaten konden binnen drie dagen een vrijwel vloeiende speech hou-

den. Wat waren ze blij. Zo blij dat ze ervan moesten huilen. En het meisje uit het vorige sprookje? Ook zij huilde. Niet van ontroering, maar van medelijden. Om de hoop die de radeloze stotteraars thuis voor de televisie voorgespiegeld kregen. Om de ouders, die wakker liggen vanwege hun haperende kind, maar nu opgelucht ademhalen. Ze had ook medelijden met de kandidaten. Ze weet exact hoe onoverwinnelijk ze zich voelen. Nu wel, ja. Maar over een maand, een jaar, vijf jaar? Leven zij echt lang en gelukkig?

Weet je, Arie? Dit zijn geen sprookjes, maar waargebeurde horrorverhalen. Die man op tv, dat ben jij. En dat ooit zo verlegen meisje, dat ben ik. Het enige wat verzonnen is, is het tover- stafje. Het stafje dat in no time een oplossing biedt voor iets wat voor de meeste stotteraars een levenslang probleem blijft. Natuurlijk, de therapie die je toont, lijkt een wonder. Maar door intensieve motivatie en empowerment

kun je mensen zelfs over hete kolen laten lopen, dat weet je toch? Het echte gevecht, dat daarna zal volgen, gaat vrijwel altijd met ups en downs. Met pijnlijke terugvallen, snoeihard. Met nieuwe angsten, tranen, schaamte. En een nog verstoor- der zelfbeeld dan eerst. 'Want hé, het ging toch zo goed? Waarom dan nu niet meer? Dan moet het mijn eigen schuld wel zijn.'

Arie, ik heb je hoog zitten, maar wat zou ik je meer bewonderd hebben als je niet een zo oplossingsgericht, eenzijdig, irreëel en zelfs beschadigend beeld aan Nederland toonde, maar echt had laten zien wat stotteren inhoudt. Hoe het komt, welke impact het heeft en hoe- veel moeite het kost om er daadwerkelijk, op de lange termijn, mee te dealen. Drie dagen, Arie? Flauwekul. Kom maar eens langs, de koffie staat klaar. Het zal weinig flitsend of opzienba- rend zijn. Maar dan krijg je wel échte reality-tv.

Lydia twitter.com/LydiavdWeide

'STOTTEREN IS NIET WEG TE OEFENEN'

Femke de Smit, gespecialiseerd stottertherapeut: "Sprakeloos" geeft geen eerlijk beeld van stotte- ren. Het programma wekt de suggestie dat het snel op te lossen is, als je maar hard genoeg werkt. De spraak wordt opnieuw opgebouwd, wordt gezegd. Nonsens: die ligt al sinds je kin- derjaren vast in je hersenen. Stotteren komt door een motorische en neurologische aanleg, die niet weg te oefenen is. De meeste spraaktechnieken – veelal gebaseerd op tempoverlaging, waardoor je hersenen meer tijd hebben foutjes te corrige- ren – bieden handvatten, zeker. Maar het blijft mechanisch, je moet ze altijd heel bewust blijven toepassen. Daarnaast spelen veel meer aspecten. Het onderzoeken wat stressfactoren zijn, en daarmee leren omgaan. Openheid, acceptatie. Ik voorzie dat "Sprakeloos" valse hoop wekt en de therapie zeker bij kinderen averechts zal wer- ken: hoe meer ze forceren, hoe erger het wordt. Ik vind het vreselijk dat stotteren, dat onder meer dankzij Miss Montreal steeds meer geaccepteerd raakte en – terecht – als een probleem zoals bijvoorbeeld dyslexie werd gezien, nu als 'eigen keuze, eigen schuld' wordt neergezet. Om maar te zwijgen van het beeld dat mensen die stotteren bij voorbaat al kansloos zijn in onze maatschappij.'

MEER INFO: STOTTERTHERAPIETILBURG.NL / TWITTER: @FEMKEDESMIT

SPRAKELOOS IS ELKE DINSDAG TE ZIEN BIJ DE KRO, 21.20 UUR